

Ieder kwartaal peilen VKW Limburg en UNIZO Limburg naar het aanvoelen van de Limburgse ondernemers en bedrijfsleiders over de economische gang van zaken in de bedrijven. De resultaten van deze bevraging worden verwerkt tot één globaal cijfer: de Polsslag Ondernemend Limburg (POL).

PERSBERICHT

woensdag 1 april 2020

POL april 2020 keldert door corona naar -43,1

Limburgs ondernemersvertrouwen zakt dubbel zo diep weg als tijdens financiële crisis

Vooruitzichten tweede kwartaal 2020 uiterst negatief (-69,0)

Maar ook eerste kwartaal 2020 reeds zwaar geïmpacteerd (-17,2)

**Bijna 9 op 10 bedrijven verwachten omzetsdaling
Meer dan helft bedrijven verwacht terugval in personeel**

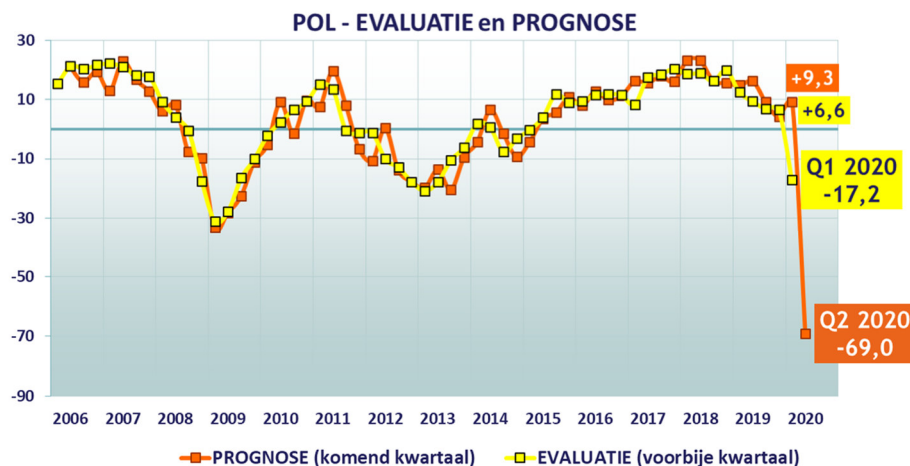
Nauwelijks onderscheid tussen sectoren of grootte van bedrijven

De Polsslag Ondernemend Limburg (POL) van VKW Limburg en UNIZO Limburg, waarmee de beide werkgeversorganisaties ieder kwartaal het vertrouwen van de Limburgse ondernemers meten, krijgt door de coronacrisis een gigantische oplawaai. De POL, die werd afgenomen tussen 24 en 27 maart bij bijna 700 (!) bedrijven, crasht van +8,0 in januari naar -43,1 in april. Het sentiment bij de Limburgse bedrijven daalt daarmee tot ver onder het dieptepunt ten tijde van de financiële crisis.

Ondanks het feit dat de coronacrisis voor de meeste bedrijven pas sinds enkele weken echt voelbaar is geworden, zijn ook de resultaten voor het afgelopen kwartaal reeds zeer zwaar geïmpacteerd. De evaluatie van het voorbije kwartaal dondert op nauwelijks drie maanden tijd van

+6,6 naar -17,2. Maar de vooruitzichten voor het komende kwartaal zijn helemaal en nagenoeg voor iedereen catastrofaal. Daar waar we begin dit jaar nog een licht stijgend optimisme waarnamen met een waarde van +9,3, valt de prognose nu door elke bodem uit tot -69,0, oftewel meer dan dubbel zo negatief dan op het historisch POL-dieptepunt van januari 2009.

De negatieve verwachtingen voor het komende kwartaal zijn duizelingwekkend:

- Niet minder dan 88,2% van de bedrijven ziet de komende drie maanden zijn omzet dalen (telkens in vergelijking met vorig jaar). Slechts 3,6% verwacht een stijging.
- 76,5% van de exportbedrijven verwacht minder te exporteren (4,9% verwacht een stijging).
- Niet minder dan 53,8% verwacht het komende kwartaal te eindigen met minder personeel (en slechts 2,6% met meer).
- 64,4% tempert zijn investeringen (5,6% investeert meer).
- En 81,9% verwacht een lagere winstmarge (2% hoger).

Het slagveld treft iedere sector gigantisch hard. Zien we nog enige verschillen tussen sectoren over de impact op het eerste kwartaal van 2020 tussen bijvoorbeeld de bouwsector (-5,7) en de detailhandel (-29,8), dan gaan de vooruitzichten voor het tweede kwartaal in elke sector nagenoeg even diep, met overal dieprode prognosecijfers van circa -70. Ook gekeken naar de grootte van de bedrijven zien we de evaluatie van Q1 nog wat uit elkaar lopen, maar mogen de prognosecijfers voor Q2 tussen -60 (kleinste bedrijven) en -80 (middelgrote bedrijven) in feite eensgezind uitgesproken negatief genoemd worden.

Ruben Lemmens, gedelegeerd bestuurder VKW Limburg: *“Deze coronacrisis is in eerste plaats een gezondheids crisis. En gezondheid gaat boven alles. Maar de economische gevolgen van de bruuske noodrem die nodig was om straks het coronavirus te kunnen stoppen, zullen nog lang blijven nazinderen. De cijfers van de POL kleuren bloedrood en illustreren hoe ingrijpend die noodstop is voor onze economie. Alle sectoren, groot en klein, worden getroffen. Gelukkig slagen we er in om de economische keten niet volledig te laten stilvallen. Het is dankzij al die mensen en bedrijven die vandaag binnen de door de overheid opgelegde beperkingen, zo goed en zo kwaad als het kan, aan de slag blijven - #heldenvandeeconomie - dat onze cruciale sectoren zoals bv. de voedingssector kunnen blijven opereren én al die #heldenvandezorg hun titanenopdracht voor ons kunnen blijven uitvoeren. Het zal straks echter allesbehalve gewoon overgaan naar de orde van de dag zijn.*

Maar: de economische motor is niet afgeslagen, hij draait nog. Zij het op 'ralentis' en met horten en stoten. We staan nu voor de enorme uitdaging om de héle Limburgse economie terug op gang te trekken om de schade niet nog hoger te laten oplopen. Ondernemers als we zijn zullen we dat zelf doen. Nu al voelen we de drang bij velen die noodgedwongen hun bedrijf moesten sluiten of moesten terugschakelen om, binnen de veiligheidsregels, weer op te starten. Gerichte overheidssteun is absoluut nodig en welkom. Maar zéker ook samenwerking en solidariteit. Bedrijven die elkaar steunen. Werknemers die er samen met hun werkgever het beste van maken en creatiever zijn dan ooit. Samen werken. Het is de enige weg terug. Maar voorlopig nog even op veilige afstand."

Bart Lodewyckx, gedelegeerd bestuurder UNIZO Limburg: *"Dat de POL-cijfers bloedrood zouden kleuren, was te verwachten. Ook in eerdere crisissen zagen we een duidelijke terugval in het Limburgs ondernemersvertrouwen. De negatieve waarden zijn deze keer echter ongezien. En ze leren ons drie dingen. Eén: de coronamaatregelen treffen ondernemers in alle sectoren, klein en groot. Twee: de negatieve cijfers vertolken de directe economische schade die ondernemers voelen doordat ze hun bedrijf (moeten) sluiten of doordat opdrachten wegvallen. En drie: ze reflecteren vooral ook de onzekerheid die er vandaag bij ondernemers leeft over de toekomst. Ondernemerschap en risico's zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, maar in de huidige omstandigheden weten veel ondernemers niet meer of ze volgend jaar – of zelfs volgende maand – nog business kunnen doen. En continu wijzigende regels over wat wel of niet kan, helpen daar ook niet aan. De voorbije 2,5 week werd er al heel wat gecommuniceerd over financiële tegemoetkomingen om ondernemingen door deze moeilijke tijd te loodsen. Heel wat terechte en noodzakelijke tegemoetkomingen om ondernemers wat ademruimte te geven, waar we onze federale en Vlaamse regering uitdrukkelijk voor willen bedanken. Maar het is nu al duidelijk dat deze maatregelen niet zullen volstaan. Uitzonderlijke omstandigheden vragen om uitzonderlijke maatregelen. Dat geldt niet alleen voor onze gezondheid maar ook voor onze economie. Vanuit UNIZO herhalen we daarom onze vraag voor een noodfonds waarin enkele miljarden worden vrijgemaakt om de ondernemingen in alle getroffen sectoren te ondersteunen, want anders zal het aantal faillissementen niet te tellen zijn. De leuze #samentegencorona kan wat ons betreft niet los gezien worden van #samenvoorondernemers. Elk beleidsniveau, van Europa tot op lokaal niveau, moet dit inzien, en moet de nodige inspanningen leveren om onze KMO's te redden. Want een economie die niet meer opveert, gaat ons veel meer kosten."*

Analyse april 2020

POL dondert door coronacrisis naar -43,1

Na de lichte verbetering die in januari 2020, vooral omwille van betere vooruitzichten, werd ingezet, wordt de Polsslag Ondernemend Limburg in april 2020 door Corona volledig en met de voeten vooruit onderuit gemaaid. De POL daalt **van +8,0 naar maar liefst -43,1**. Hoeft het gezegd dat deze daling met meer dan 50 procentpunt de **grootste kwartaaldaling ooit** is sinds de start van de POL 14 jaar geleden? Of dat de POL hiermee terugzakt tot **ver onder het tot hiertoe historische dieptepunt** van -29,6 ten tijde van de financiële crisis begin 2009?

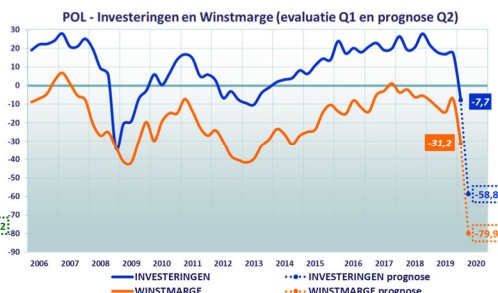
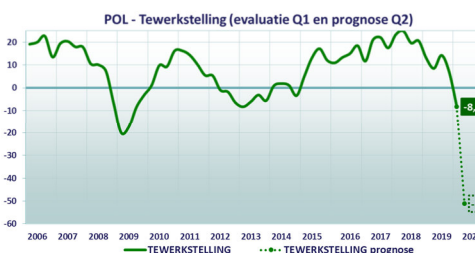
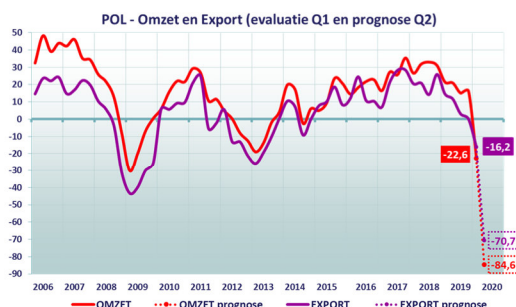
De coronacrisis zorgt voor een **oplawaaai zonder weerga** voor het vertrouwen van de Limburgse bedrijven. Dit **blijkt zo mogelijk nóg explicieter uit de vooruitzichten voor het komende kwartaal**. Het algemene POL-sentiment wordt immers zoals steeds gevormd door een combinatie van de verwachtingen van de Limburgse ondernemers voor het komende kwartaal en de **evaluatie van het afgelopen kwartaal**. Hoewel Q1 2020 ook al een grote impact van de coronacrisis vertoont, wordt de **vrije val van het algemene POL-cijfer er in feite nog door getemperd**.

Q1 2020 door corona slechtste kwartaal in 7 jaar...

Hoewel de coronacrisis voor de meeste bedrijven pas in de laatste 2 à 3 weken van maart de bedrijfsactiviteiten echt drastisch beïnvloedde, is de impact reeds groot en zakt de evaluatie van het voorbije kwartaal **van +6,6 in januari naar -17,2 in april 2020**. Het is **zeven jaar geleden dat de resultaten van een kwartaal dusdanig negatief werden beoordeeld**. Eind 2012-begin 2013 werden drie kwartalen nog slechter geëvalueerd, net zoals eind 2008-begin 2009.

De **daling van het POL-cijfer** voor het **voorbije kwartaal** manifesteert zich uiteraard over **alle indicatoren**.

- De indicator **omzet** viel van +16,2 terug tot **-22,6**. Voor **45,2% van de Limburgse bedrijven** daalde de omzet in het eerste kwartaal (steeds in vergelijking met hetzelfde kwartaal vorig jaar). **22,6% wist toch nog een positieve omzetevolutie uit de brand te slepen**.
- De de voorbije maanden reeds fel weggezakte indicator **export** zakt van +0,0 terug tot **-16,2**. Bij **35,4% van de exportbedrijven** was er een daling, **19,2% wist ondanks corona toch nog meer te exporteren** in het Q1 2020.
- De indicator **tewerkstelling** ging van +6,9 naar **-8,3%**. In **21,6% van de Limburgse bedrijven** daalde de tewerkstelling in vergelijking met vorig jaar, in **13,4% lag deze hoger**.
- Ook de **investeringen** werden **reeds beïnvloed met een daling** van de indicator +17,3 naar **-7,7** (26,4% daling, 18,7% stijging).
- De indicator **winstmarge** tenslotte duikelt van -7,2 naar **-31,2**. Hetgeen verklaard wordt door een **daling voor 43,1% van de bedrijven** en een stijging voor nog amper 11,9%.

... maar impact op tweede kwartaal is alles verwoestend

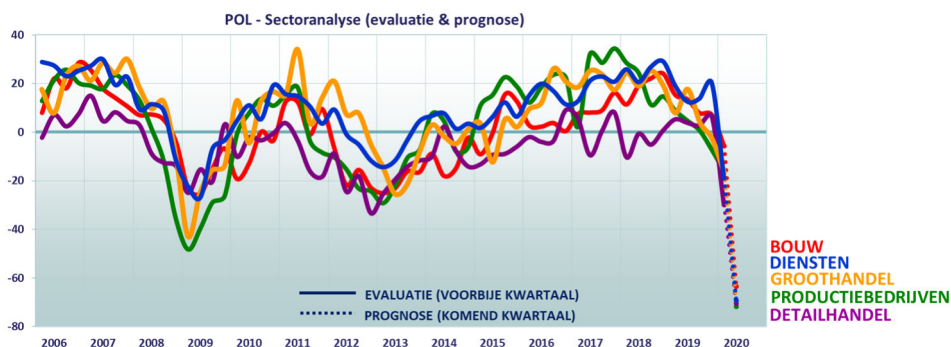
Niemand die het begin 2020 nog maar kon bevroeden, toen we na een weliswaar geleidelijke maar gestage achteruitgang, met een stijging tot +9,3 voor het eerst in twee jaar weer een toenemend optimisme ontwaarden in de vooruitzichten van de Limburgse bedrijven. **Hoe anders is de wereld vandaag, amper drie maanden verder, met vooruitzichten die voor het tweede kwartaal 2020 uitkomen op... -69,0.** Daarmee is prognose voor het komende kwartaal **meer dan dubbel zo negatief** dan het tot hertoe **diepste niveau in de POL-metingen ooit** van januari 2009, toen afgeklokt werd op -33,4.

Met dergelijke cijfers is het duidelijk dat de impact op het komende kwartaal voor zo goed als **élk bedrijf** en **voor alle vijf de POL-indicatoren** zwaar negatief zal zijn:

- De indicator omzet komt uit op **-84,6**. **Slechts 3,6% verwacht een hogere omzet in het tweede kwartaal** (in vergelijking met vorig jaar). **Niet minder dan 88,2% van de bedrijven verwacht een daling.**
- De prognose voor export bedraagt **-70,7**. **Amper 4,9% van de exportbedrijven zal ondanks corona meer exporteren** dan vorig jaar. **76,5% verwacht een negatieve impact.**
- Ook de arbeidsmarkt zal ongetwijfeld dooreengeschud worden, ondanks dat de daling van de indicator tewerkstelling relatief gezien **nog het minst fors is: -51,2**. Nog **amper 2,6% van de Limburgse bedrijven** denkt het tweede kwartaal met **meer personeel** te eindigen dan een jaar geleden. **Daarentegen voorspelt 53,8% van de bedrijven een lagere tewerkstelling in het komende kwartaal** (in vergelijking met Q2 2019).
- Ook de investeringen zullen in de klappen delen met een prognose van **-58,8**. Toch nog **5,6% van de bedrijven** zal in het komende kwartaal meer investeren dan vorig jaar, maar **64,4% tempert zijn investeringen**.
- Op omzet na, daalt de indicator winstmarge het meest fors tot **-79,9**. **Slechts 2% verwacht een hogere winstmarge**, terwijl **81,9% die winstmarge ziet tuimelen**.

SECTORANALYSE

Voor het eerst in de intussen al 14 jaar dat de POL-bevraging bestaat zien we quasi geen verschillen tussen de sectoren. Voor het voorbije kwartaal zijn er weliswaar nog enkele kleine verschillen te zien die de eerste economische impact van de coronacrisis weergeven: van 'vertraagd' in de bouwsector (-5,7) tot de directe inslag in de detailhandel (-29,8). Maar voor het komende kwartaal zijn alle sectoren unaniem schrikwekkend laag, met POL-prognoses van ca. -70.

SECTOR	TOTAAL	BOUW	PRODUCTIE	DETAILHANDEL	GROOTHANDEL	DIENSTEN
apr 2020						
POL	-43,1	-34,6	-43,8	-50,2	-43,0	-44,1
EVALUATIE	Q1 2020					
POL - voorbije 3 maanden	-17,2	-5,7	-15,9	-29,8	-16,6	-19,0
PROGNOSE	Q2 2020					
POL - komende 3 maanden	-69,0	-63,5	-71,8	-70,5	-69,4	-69,2

Aan de tabel hierboven met de POL-cijfers per sector voor het voorbije en het komende kwartaal valt weinig toe te voegen qua analyse. Aangezien een vergelijking met de vorige POL-meting in januari door de enorme terugval weinig zegt, maken we voor de 5 onderzochte sectoren wel een snelle vergelijking met de andere dieptepunten van de voorbije jaren: 2008-2009 en 2012-2013.

- **BOUW (-34,6):** In de vorige twee crisissen kende de bouwsector telkens een dieptepunt van -25,4. En ook al kende de sector in het voorbije kwartaal (-5,7) een vertraagd effect van de coronacrisis, toch gaat de bouw in het volgende kwartaal (-63,5) even diep als de andere sectoren.
- **PRODUCTIE (-43,8):** De productiesector kende totnogtoe van alle sectoren het diepste punt ooit van -48,9 in 2009. Voor het voorbije kwartaal is de evaluatie met -15,9 al uitgesproken negatief, en voor het komend kwartaal vinden we in deze sector met -71,8 de laagste prognose ooit.
- **DETAILHANDEL (-50,2):** De detailhandel voelt als consumentensector snel de gevolgen van elke crisis. De grafiek voor de sector in de voorbije jaren is dan ook gekenmerkt door heel wat schommelingen en negatieve scores. Het dieptepunt van -33,4 uit 2013 verdwijnt echter in het niets door het actuele POL-cijfer van -50,2, gebaseerd op een evaluatie van -29,8 en een prognose van -70,5.
- **GROOTHANDEL (-43,0):** Ook de groothandel ontkomt niet aan de impact van de huidige crisis. De sector zit op een vergelijkbaar niveau als de slechtste score tot op heden: -43,0 begin 2009.
- **DIENSTEN (-44,1):** De dienstensector tenslotte bleef bij de financiële crisis in 2012-2013 met een negatieve score van -14,4 nog redelijk 'gespaard' in vergelijking met het dieptepunt van -26,8 uit 2009. Op dit moment laten het POL-cijfer van -44,1 en de prognose van -69,2 echter weinig aan de verbeelding over.

ANALYSE op basis van de BEDRIJFSGROOTTE

Kijken we naar de grootte van de bedrijven, dan zien we een gelijkaardig beeld als bij de sectoren. Voor het voorbije kwartaal kunnen de POL-cijfers nog wat uit elkaar lopen, maar voor het komende kwartaal is de tendens eensgezind en uitgesproken negatief, met een vrije val van de POL-prognoses naar waarden tussen -60 en -80.

- **GROTE EN MIDDELGROTE BEDRIJVEN (vanaf 50 werknemers):** De grootste bedrijven (categorie meer dan 250 werknemers) kennen door alle POL-jaren de meest uitgesproken schommelingen: het diepste als het slecht gaat met de economie (-63,2 begin 2009) en het hoogste (+44,7 in 2017) als het goed gaat. De grote bedrijven met 100-249 werknemers en in mindere mate de middelgrote bedrijven (50-99 wn) volgen deze evoluties maar met iets lagere uitschieters. Op dit moment is de tendens in de 3 genoemde grootteklassen hetzelfde, met bij de bedrijven van 50-99 werknemers zelfs de meest negatieve prognose (-80,4).

